

Gospodarze wioski: Manifest

Projekt

Village Hosting (Wiejskie Gospodarzenie) to ruch skupiający nowych profesjonalistów, którzy mają potencjał, aby zrewitalizować zaniedbane europejskie terytoria, zapobiegając ich wyniszczeniu poprzez wzmacnianie społeczności wiejskich i przywracanie ich ekosystemów. Osoby te są pionierami głęboko związanymi z danym miejscem i posiadają wizję tworzenia nowych systemów społecznych i kulturowych, które eliminują neoliberalny indywidualizm i wyczerpywanie zasobów oraz przynoszą korzyści całej społeczności. Działają w oparciu o współpracę i są w stanie zaangażować różnych interesariuszy, począwszy od sąsiedztwa, a skończywszy na szczeblu rządowym.

villagehosts.eu

Gospodarze wioski: Manifest

Szansa

Niezadowolenie z wyludnionych ośrodków miejskich i działań głównego nurtu zapoczątkowało ten

trend jeszcze przed kryzysem COVID-19, który przyczynił się do jego nasilenia. Wśród wielu małych wiosek w Europie powstają jednak nowe projekty, nowe źródła utrzymania i nowe połączenia.

Misja

Misją Gospodarzy Wiosek jest poprawa dobrostanu mieszkańców i ekosystemów. Dzięki nim

społeczności mogą aktywnie uczestniczyć w procesach decyzyjnych, które kształtują ich życie.

Historie z życia pionierskich Gospodarzy Wsi

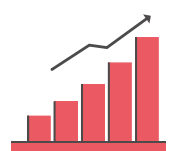
Gospodarze wiosek mogą być korzeniami naszych

osłabionych wiejskich gleb i społeczności, regenerując gospodarki, chroniąc ekosystemy i wzmacniając społeczności.

Gospodarze wioski: nowa sylwetka o charakterze profesjonalnym/zawodowym

Gospodarze wioski poszukują i łączą zasoby, które mogą już istnieć w społeczności - ale są nieznane lub odizolowane: ludzi, miejsca, budynki i umiejętności.

Wpływ gospodarzy wioski

Rola gospodarza wioski będzie miała wpływ na lokalny ekosystem, tworząc

bardziej sprawiedliwe, zrównoważone i dobrze prosperujące środowisko wiejskie. Obejmuje to rozwój gospodarczy, ochronę kultury i wzmocnienie pozycji lokalnej społeczności.

Współpraca w ramach lokalnego ekosystemu

Gospodarze wprowadzają interwencje do istniejącego

ekosystemu, inicjując działania, motywując innych, sugerując pomysły i rozwiązania, obejmując stanowiska kierownicze lub zarządzające.

Rozprzestrzenianie się idei Gospodarzy Wiosek

Gospodarze wioski mogą pozyskiwać wsparcie i

podejmować wspólne wysiłki w celu zaspokojenia potrzeb swojej społeczności. Każda wioska ma moc, aby coś zmienić, rozpoznając swój potencjał i łącząc siły z innymi.

Jak wdrożyć inicjatywę gospodarza wioski w swojej społeczności?

Inicjatywy związane z gospodarzeniem wiosek często wywodzą się z indywidualnych działań, ale nieuchronnie rozszerzają się na lokalne społeczności fizyczne i łączą się z globalnymi społecznościami internetowymi.

Zdjęcie Grottole (Włochy) widziane z drugiej strony kanionu. Zdjęcie zostało zrobione podczas europejskiego szkolenia, które odbyło się tam w maju 2023 r.

Spis treści

Szansa	6
Misja	7
Historie z życia pierwszych Gospodarzy Wiosek	8
Gospodarz Wsi: nowa sylwetka o charakterze profesjonalnym/ zawodowym	10
Wpływ Gospodarzy Wsi	12
Współpraca w ramach lokalnego ekosystemu	14
Rozprzestrzenianie się idei	
Gospodarzy Wioski	16
Plan działania w celu wdrożenia inicjatywy Gospodarza Wioski w swojej społeczności	17

Szansa

Wiele odległych regionów wiejskich przez dziesięciolecia przeżywało kryzysy, naznaczone spadkiem perspektyw gospodarczych, emigracją, niewystarczającymi usługami, pogarszającą się infrastrukturą i poczuciem pozostawienia w tyle. W samych Włoszech 5 000 małych wiosek (liczących 5 000 lub mniej mieszkańców) podupadło; w Hiszpanii 3 500; w Serbii 4 700 - by wymienić tylko trzy kraje jako przykłady.

Właśnie na tych obszarach, w całej Europie - gdzie brakuje usług, infrastruktury i możliwości - ludzie stale przenoszą się do miast. Kiedy to robią, lokalna wiedza ekologiczna jest często zatracana, a liczba osób dbających o ziemię i jej różnorodność biologiczną maleje. Jednocześnie, stale rosnąca liczba mieszkańców miast rozważa ich opuszczenie, poszukując ostoji, a nawet przenosząc się na tereny wiejskie.

Gospodarze Wsi uosabiają połączenie natury i kreatywności, wiejskiej kultury i historii oraz innowacyjnego myślenia

Niezadowolenie z coraz bardziej zmotoryzowanych ośrodków miejskich i aktywności głównego nurtu zapoczątkowało ten trend jeszcze przed kryzysem COVID-19, który jeszcze bardziej go nasilił. Jednak nowe projekty, nowe źródła utrzymania, nowe połączenia pojawiają się wśród wielu małych wiosek w Europie.

Wśród tych zróżnicowanych wyzwań pojawiła się pewna zbieżność wynikająca z nasilającego się obecnie zjawiska: inicjatywy na rzecz innowacji społecznych, znane jako Gospodarze Wsi. Wiele z nich zaczęło opracowywać nowe rodzaje aktywności, takie jak turystyka o pozytywnym wpływie, przywracanie kontaktu z naturą, odnowa ekologiczna, sporty rekreacyjne, wspólne gospodarstwa rolne, podróże edukacyjne, miejsca przeznaczone na odpoczynek, szlaki dziedzictwa i wiele innych.

Inicjatywy te, charakteryzujące się oddolnymi, nieformalnymi projektami, łączą i eksperymentują z nowymi modelami gospodarczymi i społecznymi, łącząc obszary miejskie i wiejskie: Gospodarze wiosek to osoby, które przeniosły się ze środowiska miejskiego do wiejskiego lub wyemigrowały ze wsi do miasta, a teraz powracają. Gospodarze wiosek ucieleśniają połączenie tych dwóch światów, natury i kreatywności, wiejskiej kultury i historii oraz innowacyjnego myślenia.

Zdjęcie grupowe partnerów projektu zrobione podczas szkolenia europejskiego w Grottole (Włochy), maj 2023 r.

Misja

Celem Gospodarzy Wiosek jest umożliwienie pozytywnej przemiany w społecznościach wiejskich. Ich misją jest poprawa dobrostanu mieszkańców i ekosystemów. Dzięki nim społeczności mogą aktywnie uczestniczyć w procesach decyzyjnych, które kształtują ich życie.

**Gospodarze Wsi pline
pracują nad wprowadzaniem
pozytywnych zmian poprzez
tworzenie sprawiedliwych,
zrównoważonych i
rozwijających się środowisk
wiejskich**

Wyposażeni w narzędzia i strategię służące do obrony praw, angażowania społeczności, rozwijania przedsiębiorczości społecznej, zajmowania się rozwojem obszarów wiejskich, sprawiedliwością społeczną, troską o środowisko i doświadczeniami kulturowymi, Gospodarze Wsi pilnie pracują nad wprowadzeniem pozytywnych zmian poprzez tworzenie sprawiedliwych, zrównoważonych i rozwijających się środowisk wiejskich.

Gospodarze wiosek mogą pochwalić się kreatywnością i potencjałem rozwoju obszarów wiejskich, jednocześnie promując ochronę kultury, odrodzenie, integrację i spójność społeczną w wioskach.

Historie z życia pierwszych Gospodarzy Wiosek

Gospodarze wiosek działają w różnych kontekstach, na różnych terytoriach i w różnych społecznościach. Pracują nad różnymi projektami. Mogą być korzeniami naszych osłabionych wiejskich gleb i społeczności, regenerując gospodarki, chroniąc ekosystemy i wzmacniając społeczności. Gospodarzenie Wsi jest rolą i profesjonalistą, którego jeszcze nie widzieliśmy oficjalnie w naszych rządach; niemniej jest to rola, która wymaga znacznie większego uznania i nakładów.

SELENA JOVANOVIĆ

Na przykład Selena jest łącznikiem sieciowym, który mieszka w górach Kukavica w Serbii. Jej okolica cierpi z powodu wyludnienia i ubóstwa. Jednak odważyła się wyobrazić sobie inną przyszłość dla tego miejsca. Wie, że ziemia jest bogata w zasoby naturalne i starożytną wiedzę, która może zostać ponownie odkryta przez miejscową ludność. Obecnie angażuje lokalne gospodarstwa domowe w renowację tradycyjnych budynków z gliny, kamienia i drewna; lokalna społeczność ożywiła stary młyn wodny i przekształciła go w laboratorium żywności. Selena pomaga również rodzinom w uprawie ekologicznej żywności na sprzedaż na miejscowych targach.

IEVA ZEMĪTE

Kluczową rolę odgrywają gospodarze wiosek, tacy jak Ieva Zemīte, która poświęciła trzydzieści lat na odrestaurowanie opuszczonego dworu na Łotwie i przywrócenie go do życia. Znajduje się on obok pięknych mokradeł i rezerwatu biosfery, więc jednym z kolejnych projektów Iewy jest zbudowanie ścieżki przyrodniczej do użytku przez nowe pokolenie kochających przyrodę turystów. Obecnie organizuje wycieczki po biosferze prowadzone przez ekspertów, bankiety slow food, na których serwowane są lokalne produkty, spotkania z należącym do Iewy stadem tradycyjnych owiec o czarnych twarzach - i ich pasterzem - oraz koncerty muzyki kameralnej w tym spektakularnym miejscu.

**Gospodarze
wiosek mogą być
korzeniami naszych
osłabionych
wiejskich gleb
i społeczności,
regenerując
gospodarki,
chroniąc
ekosystemy i
wzmacniając
społeczności**

Gospodarz Wsi: nowa sylwetka o charakterze profesjonalnym/zawodowym

Gospodarze wioski znajdują i łączą zasoby, które mogą już istnieć w społeczności - ale są nieznane lub odizolowane: ludzi, miejsca, budynki i umiejętności. Są ekspertami ds. współpracy, którzy z powodzeniem wykorzystują te zaniedbane zasoby w wydarzeniach, usługach i przedsiębiorstwach, często w nowych zestawieniach ludzi i miejsc.

Te nowe usługi i źródła utrzymania często wiążą się z nowymi grupami ludzi i miejsc tworzących i oferujących gościnne przestrzenie i wspólne działania, promując pozytywny wpływ społeczny poprzez witanie miejskich gości w wiejskich krajobrazach.

Obecnie pojawia się wiele kategorii inicjatyw obejmujących rezydencje artystyczne, przestrzenie twórcze, zrównoważoną turystykę, coworking (współpracę), wspólne mieszkanie, rolnictwo, rzemiosło i cyfrowy nomadyzm.

Gospodarze wiosek w szczególności ułatwiają współpracę różnym partnerom i interesariuszom - często po raz pierwszy

Gospodarzenie Wioski obejmuje szerokie spektrum ról i działań, takich jak tworzenie, zarządzanie i dostarczanie odpowiednich usług poprzez przewidywanie i mapowanie możliwości, identyfikowanie kluczowych podmiotów i zasobów, tworzenie narracji wokół miejsc, opracowywanie prototypów usług, nadzorowanie doświadczeń, dostosowywanie się do platform współpracy i projektowanie innowacyjnych modeli biznesowych.

Część uczestników szkolenia dla Gospodarzy Wiosek Europejskich (które odbyło się w maju 2023 r.) podczas prezentacji swoich projektów

Gospodarze wiosek w szczególności ułatwiają współpracę różnym partnerom i interesariuszom - często po raz pierwszy. Ta współpraca wymaga specjalnych umiejętności: prowadzenia, zwoływania, ułatwiania, animowania i koordynowania.

Ponadto Gospodarze Wiosek pełnią określone role związane zarówno z ich lokalnymi społecznościami, jak i szerszą wspólnotą Gospodarzy Wiosek:

- Kultywowanie trwałych relacji z lokalną społecznością.
- Nawiązywanie kontaktów z osobami i organizacjami.
- Ułatwianie zaangażowania społecznego i obywatelskiego.
- Zlecanie i delegowanie obowiązków.

Gospodarze wioski mają wspólną wizję; potrafią spojrzeć poza teraźniejszość

Chociaż obecnie jest to zjawisko nieformalne i rozwijające się, Gospodarze Wsi aspirują do formalnego uznania ich za zawód przedsiębiorcy społecznego o określonych umiejętnościach i korzeniach w konkretnej społeczności. Wszyscy są napędzani poczuciem odpowiedzialności wewnętrznej, namiętną obietnicą wobec ziemi, o którą decydują się dbać.

Gospodarze wiosek mają wspólną wizję; potrafią spojrzeć poza teraźniejszość, godząc przeszłość i przyszłość danego miejsca i dostrzegając jego potencjał. Cierpliwość jest kluczową cnotą w kontekście wiejskim.

Barrea, włoska miejscowość w regionie Abruzzji

Wpływ Gospodarzy Wsi

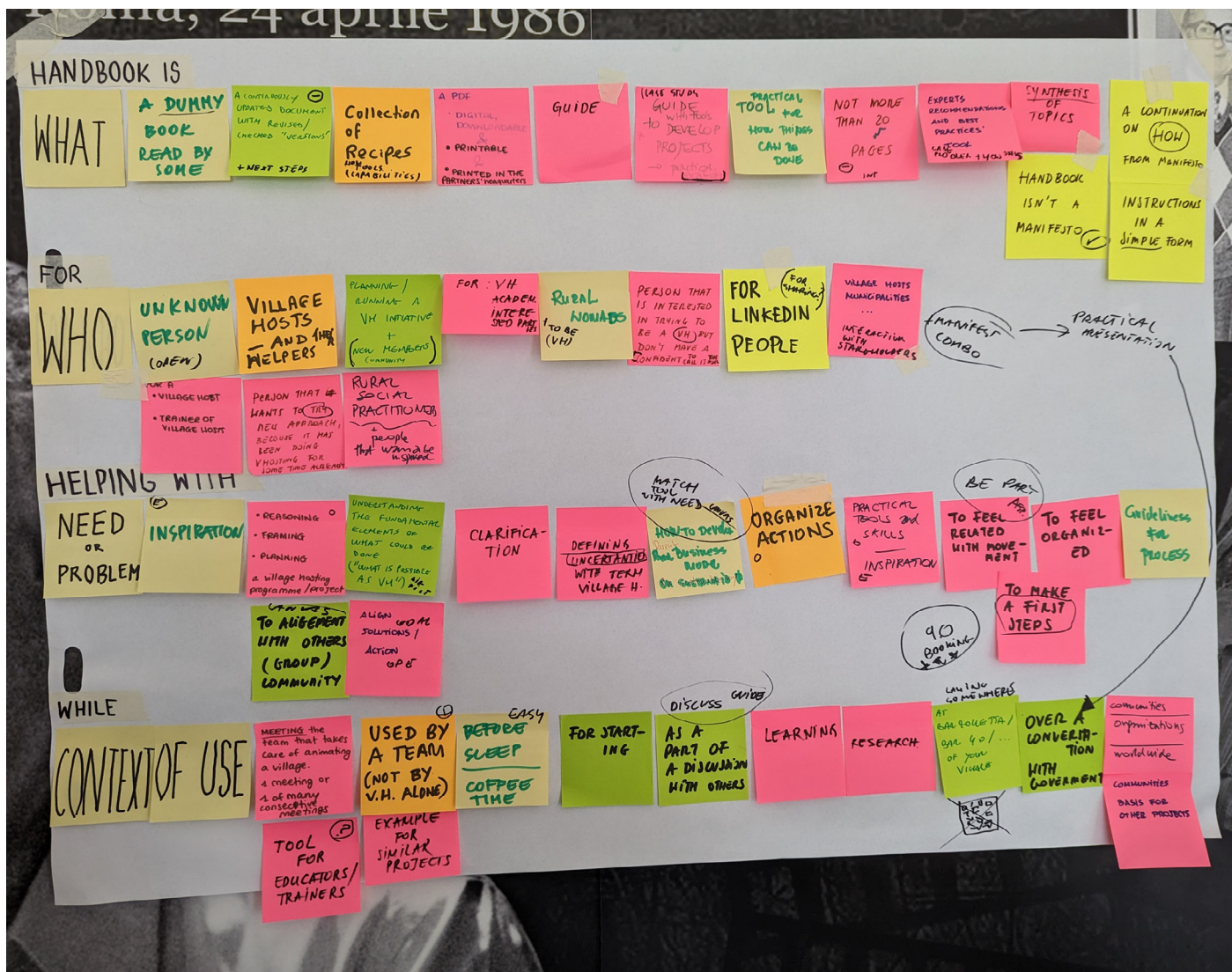
A village host's role could impact the local ecosystem by creating a more equitable, sustainable, thriving rural environment. Village Hosts usually focus on a selection of specific actors (stakeholders) that may include one or more members of groups, for the most part local, such as:

- Rolnicy i producenci rolni
- Lokalni mieszkańcy, przedsiębiorstwa i rząd
- Organizacje społeczne
- Właściciele gruntów i deweloperzy
- Grupy ochrony środowiska i ochrony przyrody
- Organizacje turystyczne
- Instytucje edukacyjne i opieki zdrowotnej
- Dostawcy infrastruktury
- Społeczności rdzenne
- Lokalne grupy artystyczne i kulturalne
- Służby ratunkowe i nie tylko

Zazwyczaj gospodarze wioski dążą do wywarcia bezpośredniego wpływu na jedną lub tylko kilka określonych grup interesariuszy, jednocześnie pośrednio wpływając na inne. Dlatego też gospodarze wsi powinni przewidywać i uznawać potencjalne pozytywne i negatywne konsekwencje swoich działań.

Niezależnie od tego, czy jest to zamierzone, czy nie, potencjalny bezpośredni i pośredni wpływ ich decyzji należy uznać za wielką szansę i wielką odpowiedzialność wobec lokalnego ekosystemu.

Potencjalny pozytywny wpływ działań gospodarzy wioski może obejmować wzmocnienie pozycji społeczności, innowacje społeczne, rozwój gospodarczy, zwiększoną równowagę środowiskową, ochronę kultury, poprawę usług lokalnych, budowanie potencjału i poprawę jakości życia (postrzeganej i rzeczywistej).

Čzęść pracy wykonanej podczas europejskiego szkolenia otwartej szkoły dla gospodarzy wsi, które odbyło się w Grottole (Włochy), maj 2023 r

Gospodarze wioski powinni określić wymierne cele lub kamienie milowe przed podjęciem działań [...], umożliwiające śledzenie postępów w kierunku pożądaney zmiany

Potencjalny negatywny wpływ gospodarzy wiosek może obejmować konflikty i podziały, zmiany gentryfikacyjne, zależność od jednego aktywisty lub lidera, zmiany kulturowe negatywne dla interesariuszy, wykluczenie (również niezamierzone), obciążenie zasobów przy szybkim napływie turystów lub innych podmiotów zewnętrznych, a także inne zamierzone lub niezamierzone negatywne konsekwencje.

Biorąc pod uwagę powyższą różnorodność interesariuszy oraz potencjalne pozytywne i negatywne skutki, Gospodarze Wsi powinni określić wymierne cele lub kamienie milowe przed podjęciem działań. Powinni oni określić (najlepiej przy udziale interesariuszy) oczekiwane pozytywne i negatywne skutki, oznaczyć obecny stan obszaru dotkniętego zmianami i ustalić mierniki umożliwiające śledzenie postępów w kierunku pożądaney zmiany.

Współpraca w ramach lokalnego ekosystemu

Gospodarze wioski odgrywają kluczową rolę w tym, jak różne podmioty ekosystemu (interesariusze) mogą współpracować, aby osiągnąć zamierzone wspólne i indywidualne cele. Rola gospodarza wioski wprowadza zmiany do istniejącego ekosystemu, najczęściej obejmując: inicjowanie działań, motywowanie innych, sugerowanie pomysłów i rozwiązań, obejmowanie stanowisk kierowniczych lub zarządczych i wiele innych. Aby odnieść sukces, gospodarze wioski muszą zająć się tematem odpowiedzialności i współodpowiedzialności wśród wszystkich interesariuszy oraz uwzględnić go na etapach planowania, wdrażania i oceny. Postępowanie zgodnie z poniższymi wskazówkami może pomóc w budowaniu podstaw synergicznej współpracy w ramach lokalnego ekosystemu:

1

Stworzenie **Wspólnej Wizji** w celu wypracowania porozumienia między interesariuszami w zakresie wspólnego wpływu, priorytetowo traktując holistyczne, trwałe wyniki społeczności.

2

Ustanowienie **Współpracy Międzysektorowej** w celu wspierania partnerstwa między lokalnymi podmiotami (interesariuszami), wykorzystując ich mocne strony w celu opracowania kompleksowych, zrównoważonych rozwiązań.

3

Ustanowienie **Struktur Zarządzania** opartych na współpracy, aby zaangażować różnych interesariuszy, ułatwiając integracyjne podejmowanie decyzji z uwzględnieniem wielu perspektyw.

4

Ustanowienie **Zasad Przewodnich** w celu podkreślenia wartości społeczności, takich jak inkluzywność, przejrzystość, sprawiedliwość i zrównoważony rozwój, które mogą stać się podstawowymi zasadami kierującymi wysiłkami współpracy na rzecz wspólnych celów.

5

Korzystanie z zasad **Ciągłego Uczenia się i Wymiany Wiedzy** w celu kultywowania nieustannego zdobywania doświadczeń i budowania potencjału wśród interesariuszy, wspierając elastyczne podejścia, które wykorzystują wspólną wiedzę i doświadczenia.

6

Wykorzystanie podejścia **Myślenia Systemowego** do tworzenia projektów i innych działań jako świadomej interwencji w istniejący ekosystem. Przyjęcie podejścia systemowego pomaga przewidzieć wpływ projektu i rozpoznać wzajemne powiązania różnych interesariuszy oraz ich rolę w tworzeniu trwałych zmian w społeczności.

Kurs gotowania w Grottole, Włochy

Grupa podczas wizyty w jednej z wiosek biorących udział w projekcie OSVH

Panoramiczny widok z historycznego centrum wioski Grottole we Włoszech

Rozprzestrzenianie się idei Gospodarzy Wioski

Poprzez zbiorowy ruch, gospodarze wiosek mogą pozyskiwać wsparcie i podejmować wspólne wysiłki w celu zaspokojenia potrzeb swojej społeczności. Każda wioska ma moc, aby coś zmienić, rozpoznając swój potencjał i łącząc siły z innymi. Poprzez połączenie strategii innowacji społecznych i zaangażowania odpowiednich interesariuszy, Gospodarze Wsi mogą zwrócić uwagę na niezbędną pomoc w rewitalizacji ich ukochanych obszarów wiejskich.

Angażowanie lokalnych społeczności, wyrażanie swojej sprawy za pomocą środków artystycznych i dzielenie się inspirującymi historiami to potężne narzędzia motywujące innych do przyłączenia się do ruchu Gospodarzy Wsi. Napędzani pasją i niezachwianym oddaniem, mogą rozpaść światło nadziei w wielu sercach. Mogą zorganizować ruch transformacyjny z innymi Gospodarzami Wiosek, który zyska wsparcie i podniesie na wyższy poziom jakość życia.

Obecne działania Gospodarzy Wioski kształtują jaśniejszą przyszłość dla wszystkich, ponieważ są oni katalizatorami zmian w swoich społecznościach, będąc przykładem konsekwencji, współczucia i odporności. U podstaw podróży każdego Gospodarza Wioski leży następujące przesłanie:

1. Bądź odważny.
2. Bądź otwarty.
3. Zaprzyjaj się z ciekawością.
4. W razie potrzeby szukaj pomocy.
5. Pomagaj innym.
6. Dziel się swoją historią.
7. Buduj więzi i przyjaźnie.
8. Szukaj podobieństw, a nie różnic.
9. Bądź odpowiedzialny wobec swojej społeczności.
10. Bierz odpowiedzialność za swoje działania.
11. Wyobrażaj sobie przyszłość z otwartym sercem.
12. Przyjmij i delektuj się tym, co masz.

P

lan działania w celu wdrożenia inicjatywy Gospodarza Wioski w swojej społeczności

Inicjatywy Gospodarzenia Wiosek często wywodzą się z indywidualnych działań, ale nieuchronnie rozszerzają się na lokalne społeczności fizyczne i łączą się z globalnymi społecznościami internetowymi. Poniższa podróż jest jednym z wielu przykładów tego, jak można dołączyć do społeczności Gospodarzy Wiosek i wchodzić z nią w interakcje:

1

Przeczytaj inspirujące historie o gospodarzach wioski: <https://www.villagehosts.eu/stories/>

2

Dołącz do społeczności, tworząc konto na platformie OSVH: <https://platform.villagehosts.eu/>

3

Przejdź do strony Mapa, aby zapoznać się z mapą platformy OSVH i odkryć inicjatywy Village Hosting w pobliżu: <https://platform.villagehosts.eu/map/>

4

Rozpocznij z nimi rozmowę lub połącz się z innymi Gospodarzami Wiosek w sekcji Społeczność na platformie, mogą oni pomóc Ci rozwinąć Twoją inicjatywę: <https://platform.villagehosts.eu/members/>

5

Sprawdź zasoby, sesje szkoleniowe online lub materiały na platformie, aby dowiedzieć się więcej o rozwijaniu swojej inicjatywy: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

6

Pobierz Podręcznik OSVH w sekcji Zasoby, aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje o gospodarzach wiosek, narzędziach i sposobach uruchamiania nowych inicjatyw: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

7

Pobierz zestaw narzędzi OSVH w sekcji Zasoby, aby ułatwić współtworzenie inicjatywy ze społecznością lokalną i globalną: <https://platform.villagehosts.eu/download/>

8

Utwórz swój profil gospodarza wioski na mapie, aby inne inicjatywy i goście mogli Cię znaleźć: <https://platform.villagehosts.eu/add-a-village-host-place/>

9

Udostępniaj aktualizacje dotyczące swoich inicjatyw w sekcji Aktywność: <https://platform.villagehosts.eu/activity/> lub omawiaj je w sekcji Fora: <https://platform.villagehosts.eu/forums/>

10

Omów, jak ulepszyć platformę OSVH i ruch Gospodarzy Wiosek w sekcji Fora: <https://platform.villagehosts.eu/forums/forum/the-osvh-digital-platform/>

villagehosts.eu

Nasi partnerzy projektu:

U ELISAVA
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

mh
materahub
///
cultural
and creative
industries

KøbĕTŸ

